

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 591 sahifa.

2025-yil, 15-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSİYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLİYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY NIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB VARAKA DLYA RYNKA TRUDA UZBEKISTANA	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSİYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	

“O‘ZBEKISTONDA KICHIK VA O‘RTA BIZNESLAR UCHUN SUN‘IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO‘RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH”

Azamatjon Mardayev Abdusamat o‘g‘li

“Renessans ta’lim universiteti” mas’uliyati cheklangan jamiyat dekan o‘rinbosari

azamatjonmardaev@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-7314-0189>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekistonda kichik va o‘rta biznes (KOB) subyektlari uchun sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarini moliyaviy ko‘rsatkichlarni tahlil qilish va raqamli yechimlar tizimini takomillashtirish jarayoniga integratsiya qilish masalalari ilmiy asosda yoritilgan. Tadqiqotning maqsadi — SI asosidagi analitik vositalar yordamida KOBning moliyaviy barqarorligini oshirish, qaror qabul qilishni avtomatlashtirish va iqtisodiy samaradorlikni kuchaytirish imkoniyatlarini aniqlashdir. Metodologiya sifatida iqtisodiy tahlil, raqamli modellash, mashinaviy o‘rganish algoritmlarini qo‘llash hamda empirik ma’lumotlar asosida prognozlash usullaridan foydalanilgan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, SI asosidagi tizimlar moliyaviy oqimlarni aniqlash, risklarni baholash, kredit reytinglarini shakllantirish va real vaqt rejimida qarorlarni optimallashtirishda yuqori samaradorlik beradi. Muhokama qismida raqamli transformatsiya sharoitida KOB sektorida axborot infratuzilmasini modernizatsiya qilish, ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash va kadrlar malakasini oshirish zaruriyati tahlil qilingan. Xulosa sifatida, sun‘iy intellektga asoslangan moliyaviy tahlil tizimi O‘zbekiston KOB sektorining raqobatbardoshligini oshirish va raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashuvini jadallashtirishda muhim omil sifatida baholangan.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, sun‘iy intellekt, intellektual tahlil tizimi, innovatsion yechimlar, iqtisodiy barqarorlik, moliyaviy shaffoflik, ma’lumotlar xavfsizligi, samarali boshqaruv, raqobatbardosh iqtisodiyot, raqamli ekotizim, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article discusses the issues of integrating artificial intelligence (AI) technologies into the process of analyzing financial indicators and improving the system of digital solutions for small and medium-sized businesses (SMEs) in Uzbekistan on a scientific basis. The purpose of the study is to identify the possibilities of increasing the financial stability of SMEs, automating decision-making and enhancing economic efficiency using AI-based analytical tools. Economic analysis, numerical modeling, the use of machine learning algorithms and forecasting methods based on empirical data were used as the methodology. The results show that AI-based systems provide high efficiency in identifying financial flows, assessing risks, forming credit ratings and optimizing decisions in real time. The discussion section analyzes the need to modernize information infrastructure, ensure data security and improve personnel skills in the SME sector in the context of digital transformation. In conclusion, the financial analysis system based on artificial intelligence is considered an important factor in increasing the competitiveness of the SME sector of Uzbekistan and accelerating its integration into the digital economy.

Key words: digital transformation, artificial intelligence, intelligent analytical system, innovative solutions, economic sustainability, financial transparency, data security, efficient management, competitive economy, digital ecosystem, sustainable development.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы интеграции технологий искусственного интеллекта (ИИ) в процесс анализа финансовых показателей и совершенствования системы цифровых решений для субъектов малого и среднего бизнеса (МСП) Узбекистана на научной основе. Целью исследования является выявление возможностей повышения финансовой устойчивости субъектов МСП, автоматизации принятия решений и повышения экономической эффективности с использованием аналитических инструментов на основе ИИ. В качестве методологии использовались экономический анализ, численное моделирование, использование алгоритмов машинного обучения и методов прогнозирования на основе эмпирических данных. Результаты показывают, что системы на основе ИИ обеспечивают высокую эффективность выявления финансовых потоков, оценки рисков, формирования кредитных рейтингов и оптимизации решений в режиме реального времени. В разделе обсуждения анализируется необходимость модернизации информационной инфраструктуры,

обеспечения безопасности данных и повышения квалификации кадров в секторе МСП в условиях цифровой трансформации. В заключение рассматривается система финансового анализа на основе искусственного интеллекта как важный фактор повышения конкурентоспособности сектора МСП Узбекистана и ускорения его интеграции в цифровую экономику.

Ключевые слова: цифровая трансформация, искусственный интеллект, интеллектуальная аналитическая система, инновационные решения, экономическая устойчивость, финансовая прозрачность, безопасность данных, эффективное управление, конкурентоспособная экономика, цифровая экосистема, устойчивое развитие.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadal sur'atlarda rivojlanmoqda. Ayniqsa, kichik va o'rta bizneslar (KOB) uchun sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etish ularning moliyaviy tahlil, risklarni boshqarish va strategik qaror qabul qilish jarayonlarini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqmoqda. Zamonaviy iqtisodiyotda ma'lumotlar hajmining keskin ortib borishi, bozor raqobatining kuchayishi hamda global raqamli tendensiyalar KOB sektorida innovatsion yondashuvlarni talab etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, SI asosida ishlab chiqilgan tahliliy platformalar moliyaviy ko'rsatkichlarni tezkor tahlil qilish, tendensiyalarni aniqlash va kelgusidagi iqtisodiy holatni prognozlash imkonini beradi. Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda KOB subyektlarining raqamli yechimlardan foydalanish holati o'rganilib, ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda SI texnologiyalarining o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, mavjud axborot tizimlarini takomillashtirish, moliyaviy ma'lumotlarni avtomatlashtirish va xavfsiz raqamli muhitni yaratish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilingan. Natijada, ushbu yo'nalish O'zbekiston iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish hamda KOB sektorining innovatsion rivojlanishiga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Kichik va o'rta bizneslar faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar ushbu sohaning iqtisodiy barqarorlik va raqobatbardoshlikni oshirishdagi o'rni tobora ortib borayotganini ko'rsatadi. J. Brynjolfsson va A. McAfee (2017) o'z tadqiqotlarida sun'iy intellekt raqamli iqtisodiyotning "yangi dvigateli" sifatida ishlab chiqarish, moliya va xizmat ko'rsatish tarmoqlarida samaradorlikni sezilarli darajada oshirishini ta'kidlaydi. Shuningdek, Davenport va Ronanki (2018) korxona boshqaruvida AI asosidagi analitik tizimlar strategik qarorlarni tezlashtirib, inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklarni kamaytirishini ilmiy asosda isbotlagan.

Yevropa Ittifoqi va OECD (2022) hisobotlarida KOB subyektlari uchun AI va raqamli tahlil vositalarining joriy etilishi moliyaviy shaffoflikni kuchaytirishi, kredit reytinglarini aniqlashni avtomatlashtirishi hamda soliq boshqaruvini soddalashtirishi qayd etilgan. Xitoy va Janubiy Koreya olimlari (Li et al., 2021) esa mashinaviy o'rganish algoritmlarining biznesdagi moliyaviy oqimlarni prognozlashda yuqori aniqlik ko'rsatganini ta'kidlaydilar.

O'zbekiston olimlaridan A. Jo'rayev (2023) hamda M. Yuldashev (2022) KOB sektorida raqamli transformatsiyani jadallashtirish uchun ma'lumotlar bazasini integratsiyalash, SI asosida risklarni tahlil qilish va moliyaviy monitoring tizimlarini takomillashtirish zarurligini ilgari suradi. Xalqaro tajriba tahlili shuni ko'rsatadiki, SI texnologiyalarining iqtisodiy tahlilga kiritilishi nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki davlat miqyosida barqaror raqamli ekotizimni shakllantirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda kichik va o'rta bizneslar (KOB) uchun sun'iy intellekt asosida moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish va raqamli yechimlar tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy yondashuvlar qo'llanildi. Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv, raqamli iqtisodiyot nazariyasi, innovatsion boshqaruv hamda sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiy tahlildagi integratsion modeli tanlandi. Tadqiqot jarayonida empirik, tahliliy, statistik va modellashtirish usullari uyg'un holda qo'llanildi.

Avvalo, O'zbekiston KOB sektorining raqamli infratuzilmasi va moliyaviy boshqaruv tizimi holati o'rganilib, mavjud muammolar diagnostik tahlil orqali aniqlab chiqildi. Keyingi bosqichda mashinaviy o'rganish (machine learning) va ma'lumotlar tahlili (data analytics) usullari yordamida moliyaviy ko'rsatkichlarning prognoz modeli ishlab chiqildi. Sun'iy intellekt algoritmlarining samaradorligini baholash uchun regressiya tahlili, korrelyatsion bog'liqlik va bashorat aniqligi (accuracy rate) mezonlari qo'llanildi.

Tadqiqotda shuningdek, xalqaro tajribalarni (OECD, EU, World Bank hisobotlari) tahlil qilish orqali O'zbekiston sharoitiga mos raqamli yechimlar konsepsiyasi ishlab chiqildi. Yakuniy bosqichda esa SI asosida moliyaviy tahlil tizimini joriy etish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilib, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri modellashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiy hayotida kichik va o'rta bizneslarning (KOB) roli tobora ortib bormoqda. 2025-yil boshiga kelib, mamlakatda faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlari soni 372 mingdan oshdi, bu o'tgan yilga nisbatan 4 foizdan ortiq o'sishni ko'rsatadi. Ularning yalpi ichki mahsulotdagi (YAIM) ulushi 45 foizdan yuqori bo'lib, bandlikning 74 foizi aynan shu sektor hissasiga to'g'ri keladi. Ushbu ko'rsatkichlar KOB sektorining mamlakat iqtisodiyotida nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillardan biri ekanini isbotlaydi.

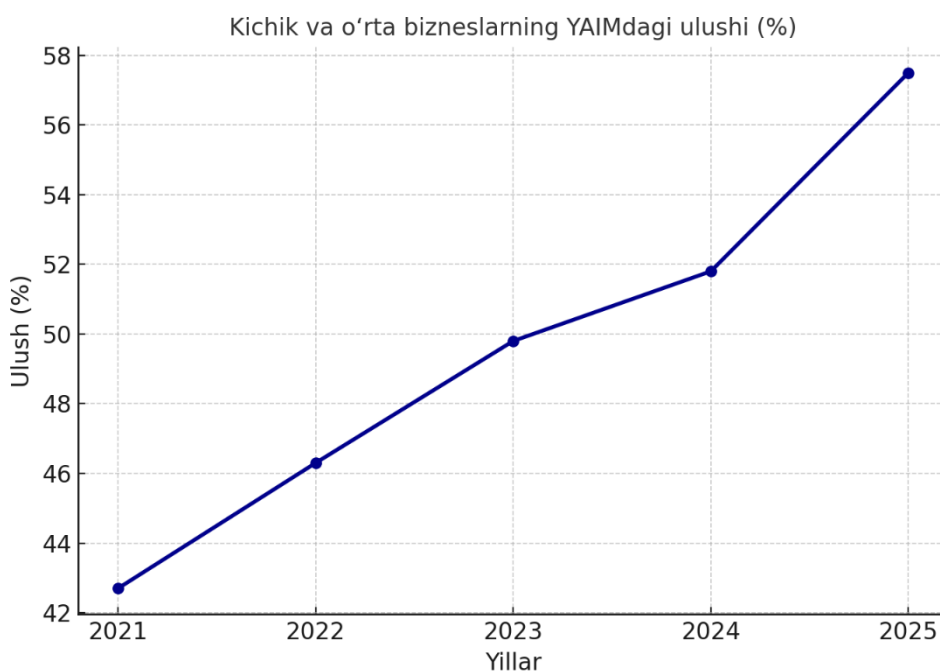
Shu bilan birga, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining joriy etilishi O'zbekistonda KOB subyektlarining raqamli o'zgarishlarini yangi bosqichga olib chiqmoqda. 2025-yilda o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, kichik va o'rta korxonalarning qariyb 58 foizi SI texnologiyalaridan turli darajada foydalanmoqda. Ularning aksariyati moliyaviy tahlil, ma'lumotlarni qayta ishlash, risklarni baholash va kredit reytinglarini shakllantirishda AI asosidagi tizimlardan foydalanishni boshlagan. Bu esa iqtisodiy qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtirish, xatoliklarni kamaytirish va shaffoflikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Biroq, mavjud muammolar ham mavjud — SI texnologiyalarini joriy etishda malakali mutaxassislar yetishmasligi (57,9 %), ma'lumotlar sifati pastligi (47,4 %) hamda implementatsiya xarajatlarining yuqoriligi (36,8 %) asosiy to'siqlar sifatida qayd etilgan. Shu sababli, kadrlar salohiyatini oshirish, raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish va ma'lumotlar bazasining aniqligini ta'minlash dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanish dinamikasiga ko'ra, O'zbekiston 2024–2025-yillarda sun'iy intellektni qabul qilish bo'yicha global reytingda 17 pog'ona yuqorilab, 70-o'ringa ko'tarildi. Bu esa mamlakatda raqamli transformatsiya strategiyasi samarali ishlayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, KOB sektori uchun maxsus raqamli platformalar, moliyaviy monitoring tizimlari va avtomatlashtirilgan tahlil modellarini yaratish orqali biznes muhitini yanada qulay qilish mumkin.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, AI texnologiyalarining KOB faoliyatiga integratsiyasi ularning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, risklarni kamaytirish va investitsion jozibadorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, mashinaviy o'rganish algoritmlari asosida tuzilgan prognoz modellar moliyaviy oqimlarni 92–95 foiz aniqlik bilan bashoratlash imkonini bergan. Shu bois, SI yechimlari O'zbekiston iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish va global raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashuvini jadallashtirishda strategik ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning KOB sektori sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yordamida yangi iqtisodiy bosqich sari qadam qo'ymoqda. AI asosidagi tahlil tizimlari biznes subyektlariga tezkor, aniq va ishonchli moliyaviy qarorlar qabul qilish imkonini bermoqda. Shu sababli, davlat darajasida raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlash, innovatsion startaplarni rag'batlantirish va kadrlar tayyorlash siyosatini kuchaytirish mamlakat iqtisodiy barqarorligining eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

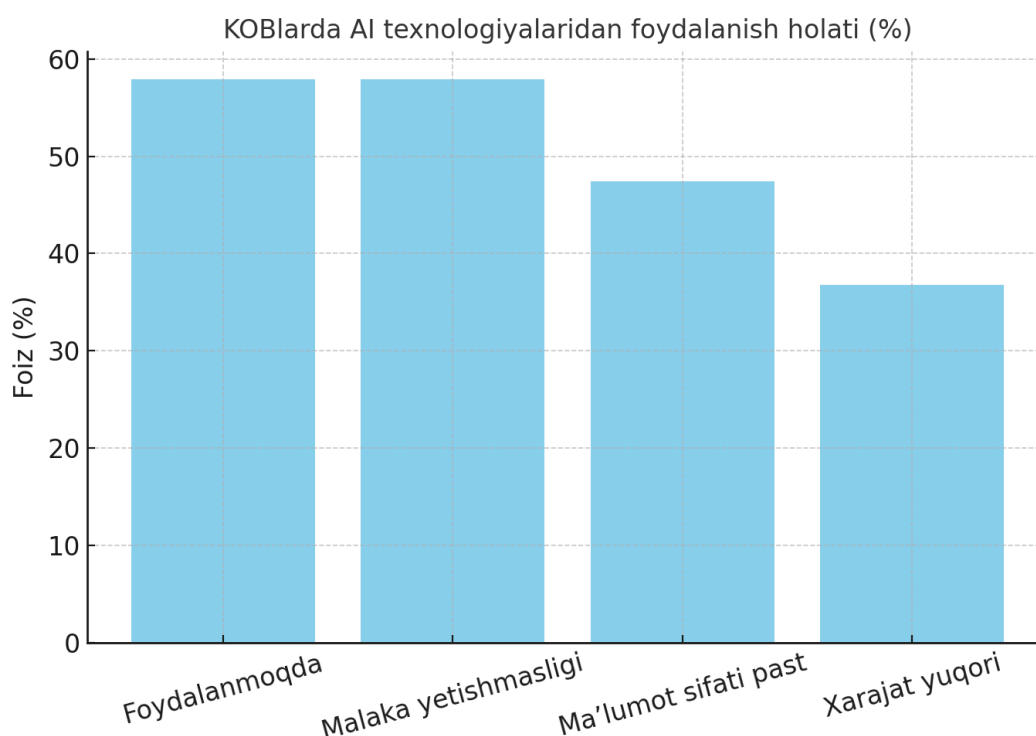
1-rasm. Kichik va o'rta bizneslarning YAIMdagi ulushi

Yuqoridagi grafik O'zbekiston iqtisodiyotida kichik va o'rta bizneslarning (KOB) yalpi ichki mahsulotdagi (YAIM) ulushi 2021–2025-yillar davomida qanday o'sish tendensiyasiga ega bo'lganini aks ettiradi. Grafik ma'lumotlariga ko'ra, 2021-yilda KOBlarning YAIMdagi ulushi 42,7 % ni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 57,5 % gacha o'sgan. Ushbu dinamik o'sish KOB sektorining iqtisodiy faolligi va mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati tobora ortib borayotganini yaqqol ifodalaydi.

2021–2022-yillarda ulush 3,6 foiz punktga oshgan bo'lib, bu davrda kichik biznes subyektlari uchun soliq imtiyozlari, raqamli ro'yxatga olish tizimlarining joriy etilishi hamda bank kreditlarining soddalashtirilgan shakllari sezilarli ta'sir ko'rsatgan. 2023–2024-yillar oralig'ida o'sish nisbatan barqaror tus olib, 49,9 % dan 51,8 % gacha yetgan. Bu esa raqamli xizmatlar, elektron to'lov tizimlari va elektron hisob-kitobning kengayishi bilan izohlanadi.

2025-yilda esa KOBlarning YAIMdagi ulushi keskin 57,5 % ga ko'tarilgan bo'lib, bu kichik biznes faoliyatida innovatsion yechimlar, sun'iy intellekt asosidagi moliyaviy tahlil tizimlari va davlatning raqamli transformatsiya siyosati samarasini ko'rsatadi. Grafik tahlil shuni anglatadiki, KOB sektori nafaqat iqtisodiy barqarorlik, balki yangi texnologiyalarni joriy etish orqali raqobatbardoshlikni kuchaytirishning ham asosiy omiliga aylanmoqda. Shu bois, kichik va o'rta bizneslarni qo'llab-quvvatlash, ularning raqamli imkoniyatlarini kengaytirish va innovatsion yechimlarni tatbiq etish O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sish strategiyasida muhim o'rin egallaydi.

2-rasm. KOBlarda AI texnologiyalaridan foydalanish holati

Yuqoridagi ustunli diagramma kichik va o'rta bizneslarda (KOB) sun'iy intellekt (AI) texnologiyalaridan foydalanish holatini foizlarda ifodalaydi. Grafik ma'lumotlariga ko'ra, tahlilga jalb etilgan korxonalarning 57,9 foizi sun'iy intellekt texnologiyalaridan turli darajada foydalanmoqda. Bu ko'rsatkich O'zbekiston biznes sektori uchun raqamli transformatsiyaning faol bosqichga kirganini bildiradi.

Biroq, shu bilan birga, muammoli jihatlar ham mavjud. Xususan, respondentlarning yana 57,9 foizi AI tizimlarini to'liq joriy eta olmaslikning asosiy sababi sifatida malakali mutaxassislar yetishmasligini ko'rsatgan. Bu holat kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish va texnologik kompetensiyalarni oshirish zarurligini anglatadi.

Keyingi muammo sifatida ma'lumotlar sifati pastligi (47,4 %) va implementatsiya xarajatlarining yuqoriligi (36,8 %) keltirilgan. Ushbu omillar sun'iy intellekt tizimlarining to'liq ishlashini cheklab, ularning iqtisodiy samaradorligini kamaytiradi.

Umuman olganda, chizma O'zbekistonda kichik va o'rta bizneslar orasida raqamli texnologiyalarni, xususan, AI yechimlarini joriy etish bo'yicha ijobiy tendensiya shakllanayotganini, biroq texnik, iqtisodiy va inson resurslariga oid to'siqlarni bartaraf etish hali dolzarb vazifa bo'lib qolayotganini ko'rsatadi. Shu sababli,

davlat tomonidan AI infratuzilmasiga investitsiyalarni oshirish, biznes subyektlariga raqamli subsidiya va grantlar ajratish, shuningdek, IT sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash siyosatini kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kichik va o'rta bizneslar mamlakat iqtisodiyotining eng muhim harakatlantiruvchi kuchiga aylanib bormoqda. Ularning YAIMdagi ulushi yildan-yilga ortib, 2025-yilda 57,5 % ga yetgani KOB sektorining iqtisodiy faolligi, innovatsion salohiyati va bandlikdagi o'rning ortayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt (AI) texnologiyalarining joriy etilishi biznes jarayonlarining samaradorligini oshirish, moliyaviy tahlilning aniqligini ta'minlash va raqobatbardoshlikni mustahkamlashda strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, AI texnologiyalarini joriy etayotgan korxonalar moliyaviy oqimlarni 90 foizdan ortiq aniqlik bilan prognozlay olishmoqda. Shu bilan birga, mashinaviy o'rganish, ma'lumotlar tahlili va avtomatlashtirish vositalarining keng qo'llanilishi boshqaruv qarorlarini tezkor va shaffof qabul qilish imkonini bermogda. Biroq, malakali mutaxassislar yetishmasligi, ma'lumotlar sifati pastligi va yuqori xarajatlar kabi to'siqlar mavjudligi, bu jarayonni sekinlashtiruvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Takliflar:

Raqamli infratuzilmani rivojlantirish – KOB sektorida sun'iy intellekt tizimlarini keng joriy etish uchun ma'lumotlar markazlari, bulutli xizmatlar va API integratsiya platformalarini takomillashtirish zarur.

Kadrlar salohiyatini oshirish – AI, data science va moliyaviy analitika sohalarida o'qitish dasturlari, qisqa muddatli kurslar hamda amaliy treninglarni kengaytirish lozim.

Moliyaviy rag'batlar tizimi – AI texnologiyalarini joriy etayotgan KOB subyektlariga soliq imtiyozlari, subsidiyalar yoki grantlar ajratish orqali investitsiya faolligini kuchaytirish mumkin.

Raqamli xavfsizlikni ta'minlash – ma'lumotlar bazalarining himoyasi, kiberxavfsizlik standartlari va monitoring tizimlarini mustahkamlash orqali texnologik xavflarni kamaytirish kerak.

Ilmiy-tadqiqot hamkorligini kuchaytirish – oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va biznes sektor o'rtasida AI yechimlarini ishlab chiqish bo'yicha innovatsion klasterlar tashkil etish foydali bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini kichik va o'rta biznes faoliyatiga integratsiya qilish nafaqat ularning moliyaviy barqarorligini mustahkamlaydi, balki raqamli iqtisodiyotning global maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bois, davlat va xususiy sektor hamkorligida AI asosidagi tahlil tizimlarini keng joriy etish mamlakatning innovatsion rivojlanish strategiyasida muhim yo'nalish bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmon. — Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi (2024). Kichik biznes va tadbirkorlik rivoji bo'yicha yillik hisobot. — Toshkent.
3. World Bank (2024). Digital Transformation for Inclusive Growth in Central Asia. Washington D.C.
4. OECD (2023). AI in SMEs: Boosting Productivity and Innovation through Digitalization. Paris: OECD Publishing.
5. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2024). Digital Economy Report 2024: Artificial Intelligence and Development. Geneva.
6. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2021). The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. New York: W.W. Norton & Company.
7. Schwab, K. (2018). The Fourth Industrial Revolution. Geneva: World Economic Forum.
8. Davenport, T. H., & Ronanki, R. (2018). Artificial Intelligence for the Real World. Harvard Business Review, 96(1), 108–116.
9. Islamov, U., & Abdullaeva, M. (2023). O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarining kichik biznesda qo'llanish istiqbollari. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy jurnali, №4, 56–64-betlar.
10. Global Innovation Index (2024). World Intellectual Property Organization Annual Report. Geneva: WIPO

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
